

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 307/2023-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], korešpondenčná adresa [REDAKOVANÉ], bez právneho zastúpenia, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 62/2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a porušenia čl. 12 ods. 4 ústavy postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní uvedenom v záhlaví tohto uznesenia.
2. Sťažovateľ žiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.
3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ podal 20. júla 2021 odvolanie proti rozhodnutiu Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 45 C 109/2018. Vec bola predložená krajskému súdu 27. apríla 2022 je vedená pod sp. zn. 15 Co 62/2022. Sťažovateľ podal 15. februára 2023 predsedovi krajského súdu sťažnosť na prietahy v konaní podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Rozsudok krajského súdu v napadnutom konaní bol verejne vyhlásený 22. februára 2023. Následne 31. marca 2023

sťažovateľ urgoval vybavenie jeho sťažnosti podľa zákona o súdoch. Spis bol okresnému súdu vrátený 4. apríla 2023.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ namieta, že krajský súd nevykonal žiadny úkon od 27. apríla 2022 do 15. februára 2023 a podľa jeho presvedčenia za prietahy v konaní možno považovať situáciu, keď nebol zo strany konajúceho súdu vykonaný žiaden úkon po dobu dlhšiu ako šesť mesiacov. Z obsahu sťažnosti možno vyvodiť, že sťažovateľ okrem prietahov v samotnom konaní vo veci namieta aj prietahy vo vybavovaní jeho sťažnosti na prietahy v konaní podľa zákona o súdoch.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 12 ods. 4 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom konaní, ako aj pri vybavovaní jeho sťažnosti na prietahy v konaní.

6. V úvode ústavný súd uvádza, že napriek prítomnosti obsahových nedostatkov ústavnej sťažnosti sťažovateľ [napr. neuvedenie dátumu narodenia v zmysle § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde, absencia ústavnoprávnej argumentácie v zmysle § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde] prihliadol na skutočnosť, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť bez právneho zastúpenia, pričom zároveň o ustanovenie právneho zástupcu požiadal (porov. I. ÚS 225/2023). Žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je pritom potrebné starostlivo posudzovať.

7. Jednou z podmienok v zmysle § 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre priznanie ustanovenia právneho zástupcu je záver ústavného súdu o tom, že „*nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti*“. Úvaha v tomto smere je výslovne na ústavnom súde, ktorý vychádza z obsahu ústavnej sťažnosti. O zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti ide v prípadoch, keď z ústavnej sťažnosti nevyplýva potreba ochrany ústavnosti, ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená alebo nie sú splnené iné podmienky požadované zákonom, ktoré nemožno odstrániť. Inak povedané, ústavná sťažnosť by bola odmietnutá, aj keby bol sťažovateľ zastúpený advokátom. Ak teda ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní uznesením odmietne ústavnú sťažnosť (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) bez toho, aby skúmal majetkové pomery sťažovateľa (porov. *Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív: Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020. s. 177*).

8. Ústavný súd preto, vychádzajúc z materiálnej koncepcie ochrany základných práv vrátane novej opodstatnenosti podanej ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu, ako aj v záujme posúdenia žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu (či v sťažovateľovej veci ide alebo nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti), podrobil postup krajského súdu v napadnutom konaní tzv. kvazimeritórny prieskum.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa:

9. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo.

10. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať. Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne, pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri rozhodnutie o prijateľnosti vo veci Miroslav Mazurek proti Slovensku z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05) (I. ÚS 81/2023).

11. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že po verejnom vyhlásení rozhodnutia krajského súdu 22. februára 2023 bol spis z krajského súdu vrátený okresnému súdu 4. apríla 2023. V čase podania ústavnej sťažnosti 17. mája 2023 tak už k porušovaniu sťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu nemohlo dochádzať.

12. Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť nesmeruje proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu krajského súdu, bolo ju potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

13. Ústavný súd súčasne v tejto súvislosti dodáva, že konanie súdu druhej inštancie je v rámci civilného sporového procesu koncipované spôsobom, keď odvolací súd môže a nemusí vo veci nariadiť odvolacie pojednávanie, čím zákonodarca sledoval práve rýchlosť, efektívnosť a hospodárnosť odvolacieho konania, a teda ak odvolací senát rozhoduje o odvolaní bez nariadenia pojednávania, nemožno iba z tohto dôvodu časový úsek v danej situácii od podania odvolania (keď začína odvolacie konanie), resp. od dôjdenia spisu odvolaciemu súdu (keď začína konanie na odvolacom súde) do konečného rozhodnutia súdu druhej inštancie označiť ako „nečinnosť“ (m. m. I. ÚS 35/2021, I. ÚS 64/2022). Ak tak krajský súd koná ako súd odvolací, jeho úlohou je posúdiť vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, a napriek tomu, že spravidla nevykonáva procesné úkony (§ 378 a nasl. CSP) a ani nie je povinný nariadiť pojednávanie (§ 385 CSP), neznamená to, že sa vecou nezaobera a že je v odvolacom konaní úplne nečinný (I. ÚS 411/2020, IV. ÚS 75/2023).

14. Nad rámec uvedeného ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 12 ods. 4 ústavy dopĺňa, že ustanovenia čl. 12 ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou a ľudských práv a základných slobôd garantovaných podľa čl. 127 ústavy (porov. I. ÚS 26/2010, I. ÚS 686/2013, II. ÚS 550/2013, IV. ÚS 214/2011). Ustanovenia čl. 12 ústavy však nemajú charakter základného práva a slobody, ktorého ochrany by sa bolo možné samostatne domáhať

pred ústavným súdom. Ich aplikácia sa v individuálnych sťažnostiach viaže na porušenie individuálne určeného základného práva alebo slobody sťažovateľa, a preto požiadavka na vyslovenie porušenia čl. 12 ods. 4 ústavy bez vzťahu ku konkrétnemu základnému právu alebo slobode podľa ústavy alebo ľudskému právu a základnej slobode podľa dohovoru sťažovateľa je zjavne neopodstatnená (I. ÚS 18/2023).

15. Z ústavnej sťažnosti možno vyvodit', že smeruje aj proti spôsobu vybavenia sťažnosti na priet'ahy v napadnutom konaní predsedom krajského súdu, resp. jej nevybavenia v 30-dňovej lehote.

16. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spočívajúcu okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (III. ÚS 597/2012).

17. Ústavný súd sa preto zaoberal otázkou, či sťažovateľ využil opravný prostriedok, ktorý mu zákon (v prejednávanej veci zákon o súdoch) na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje, resp. či mu vo využití tohto opravného prostriedku bránili okolnosti hodné osobitného.

18. Ústavný súd pritom zotrval na názore, že hoci sťažovateľ nedostal písomnú odpoveď od predsedu krajského súdu a nemohol postupovať podľa § 67 ods. 1 zákona o súdoch, možno nepochybne konštatovať, že sťažovateľ nevyčerpal ešte možnosť v tejto veci podať sťažnosť na predsedu súdu na nadriadený súd podľa § 63 ods. 2 zákona o súdoch, ak sa domnieval, že v tejto veci nebol dodržaný zákonný postup zo strany predsedu krajského súdu (m. m. III. ÚS 390/2014).

19. Sťažovateľ teda opravný prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje, nevyužil a ani netvrdí, že by mu boli vo využití tohto opravného prostriedku bránili okolnosti hodné osobitného zreteľa a existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodit' ani z obsahu tejto sťažnosti.

20. Na základe uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť smerujúcu proti postupu krajského súdu pri vybavovaní sťažnosti sťažovateľa podľa zákona o súdoch odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

21. Nad rámec uvedeného však ústavný súd upriamuje pozornosť na účel sťažnosti podľa zákona o súdoch, ktorým je nepochybne aj poskytnutie príležitosti dotknutému súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (II. ÚS 344/2018, IV. ÚS 613/2021). Efektívnosť sťažovateľom podanej sťažnosti na priet'ahy v konaní predsedovi krajského súdu bola vo vzťahu k namietanému postupu krajského súdu zrejmá a náprava stavu v právnej veci sťažovateľa pre tento čas postačujúca, keďže po podaní sťažnosti (15. februára 2023, pozn.) krajský súd v merite veci rozhodol vyhlásením rozsudku 22. februára 2023.

III.2. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

22. Navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, možno ustanoviť právneho zástupcu za kumulatívneho splnenia dvoch podmienok,

a to (1) ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a (2) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

23. Odhliadnuc od prípadného splnenia prvej podmienky, ktoré nebolo pred ústavným súdom skúmané, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že v tomto prípade už na prvý pohľad nie je splnená druhá podmienka na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, keďže na základe záverov vyslovených v časti III.1. tohto uznesenia ide u sťažovateľa o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

24. Ústavný súd preto žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu nevyhovел (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu